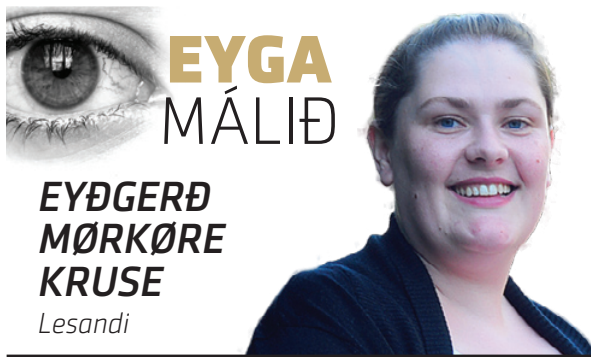

**EYGA
MÁLID**

**EYÐGERÐ
MØRKØRE
KRUSE**

Lesandi

Tann áhugaverda fólkaatkvøðan

Allir borgarar, ið hava valrætt í Føroyum høvdu møguleika at fara á fólkaatkvøðu herfyri, men flestu føroyingar hildu ikki, at tað var neyðugt at fara á val og gera sína ávirkan galdandi í hesum umfari. Áhugavert, tí sum oftast er valluttøkan til onnur val her í landinum í hægri endanum av 80%. Hesuferð hildu einans eitt sindur meira enn 30 %, at tað var neyðugt at fara á val fyri at verða við til at vísa politikarunum, hvat fólksins vilji er. Men hetta halda teir ráðandi fólkaavvaldu ikki er áhugavert. Landsstýrismaðurin við kommunumálum segði áðrenn fólkaatkvøðuna, at ein høg valluttøka var ein sigur. Vil tað so siga, at tá valluttøkan var so lág, at talan er um ein ósigur? Løgmaður heldur fast við, at fólkið hevur talað, og so kann mann freistast til at hugsa, um tað sama hevði verið galdandi, um talan hevði verið um onkra aðra fólkaatkvøðu. Sum við øllum úrslitum, so kann mann venda og snara tey til sín egna fyrimum.

Men nú hevur fólkið talað, og so tosa vit ikki meira um hetta. Nú er kjakið um kommunusamanlegging jarðað. Fólkið hevur talað. Ja, gamaní hava fólk talað, men talan er um minni enn eina helvt av teimum, sum hava valrætt í Føroyum. Hvussu ber tað til, at tað ikki er áhugavert at kjakast um? Er tað veruliga so, at fyri tí um ein fólkaatkvøða hevur verið, ja so skal ikki kjakast meira. Kjakið um kommunusamanlegging hevur órógvad meira, enn tað hevur gjørt gagn, var tað onkur, sum segði. Hvat? Er tað ikki tey ymisku úttalilsini frá politikarunum, um hvat skal henda á økinum, sum ørkymlar fólk? Tað kann ongantíð órógva nakað ella nakran at kjakast. Hvat fólkaræði hava vit, um vit skulu hava fólkaatkvøður fyri at fáa restina til at halda munn? Sjálvandi fer tað at verða eitt kjak um kommunusamanlegging. Somu politikarar, sum siga, at fólkið hevur talað, hava ætlanir um at leggja mál út til kommunurnar at umsita. Tað er somuleiðis áhugavert. Fólkið kann sleppa at siga sína hugsan, men tað kann gera tað sama, hvat tey siga. Vit leggja út hóast alt. Herfyri varð sagt, at einki skuldi leggjast út, fyrr enn tær kommunalu eindirnar gjørdust størri, og nú verða samstarvsøki gjørd ístaðin.

Tá spurt varð um lágu valluttøkuna hetta kvöldið, svaraði landsstýrismaðurin við kommunumálum, at luttøkan var lág, men um tú roknaði valluttøkuna í teimum smáu økjum saman, so var hon høg. Alt í lagi meðni, hví hava tit so spurt fólkið í teimum størru økjum (Havnin og Klaksvík)? Hví skulu tey knappliga spyrjast, tá tey í árávis hava fingið at vita, at ein størrri kommuna ikki kann sig nei, tá ein minni kommuna vil leggja saman við henni?

Eftir sita nógv og klóra sær í nakkanum og hugsa: hvat var tað, sum hendi her?

Hví skal fólkið spyrjast av teimum fólkaavvaldu í hesum máli? Umboða tey fólkaavvaldu ikki fólkið ella hvussu? Hava tey ikki fingið álit á eini fólkaatkvøðu til eitt løgtingsval at taka avgerðir fyri fólkið? Hevur hetta málið størrri týðning enn okkurt annað mál?

Ikki veit eg. Eg gleði meg í øllum førum at fara á fólkaatkvøðu og verða við til at avgera, um pensjónsaldurin skal hækka.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Tørvur á einari langtíðarætlan fyri Tórshavnar Kommunu

**ANNFINN
BREKKSTEIN**

*Býráðslimur hjá
Sambandsflokkkinum*

Avbjóðingar og mennandi verkætlanir

Borgarstjórin í Tórshavnar Kommunu er javnan frammi við ætlanum um stórar, ambitiøsar og kostnaðarmiklar iløgur og verkætlanir. Og nú tað stundar til eitt kommunuval, verður ivaleyst næstan onki markt fyri, hvørji vallyfti verða fráboðað almenninginum.

Tær stóru avbjóðingarnar, sum standa fyri framman í Tórshavnar Kommunu á iløguøkinum er td. nýggjur 50 metra svimjihylur, nýggjur Vesturskúli, nýggjur musikk-skúli, golfvøllur, iløgur fyri at hýsa møguligum oyggjaleikum, innandura fótbóltshøll og multiarena - bara fyri at nevna nøkur dømi úr rúgvuni. Talan er um iløgur og verkætlanir, sum nakrar eru kendar, og nakrar íkoma knappliga. Somuleiðis er talan um stórar iløgur og verkætlanir, sum verða figgjarliga og rakstrarliga krevjandi – ein leyslig meting kann verða iløgur fyri 600-800 mió.kr. - alt eftir, hvussu hart verður lagt fyri. Harafturat skal roknast við nýggjum og munandi hægri útreiðslum til rakstur av hesum anleggum, og sum fer at krevja eina endurskoðan og øðrvísi raðfesting av rakstrarútreiðslunum.

Neyðugt verður tí at raðfesta iløgurnar yvir eitt longri tíðarskeið, meta um

rakstrarligar avleiðingar og annars lýsa, hvat kommunali búskapurin hevur figgjarlig evni at bera komandi árin.

Tað er trupult at síggja, hvussu samgongan í kommununi arbeiðir við øllum hesum verkætlanum, og hvørjar td. ikki eru við og hví. Tí er neyðugt at gera nærri greiningar av, hvør veruligi tørvurin er á iløgum og verkætlanum, og hvussu høvuðsstaður okkara skal síggja út í td. 2020 – ein heildarætlan fyri menningina av høvuðsstaðnum við neyðugum raðfestingum. Tað eru eisini nógvir ymiskir váðar, sum ein kommuna stendur yvirfyri – eitt nú vantandi vinnuligt virksemi, fallandi inntøkur, fólkaminking og kommunal útjavning.

Tilvildarligar raðfestingar og ongar ítøkiligar ætlanir

Stórar og fleiri iløgur samstundis ella innan eitt styttitíðarskeið hjá kommununi, kunnu ikki figgjast yvir raksturinum, og tí er neyðugt við lántøku og skattahækkingum. Hægri langfreistað skuld td. hevur við sær figgjarútreiðslur til avdráttir og rentur - harafturat koma tær figgjarligu bindingar, sum fylgja við langt inn í framtíðina. Búskaparliga handlifrælsi, kunnu vit siga, broytist í mun til skuldina og óvissar útreiðslur og inntøkur.

Tað er heldur ikki bara at tryggja figging og afturgjald av skuld – metast skal eisini um totalbúskapin, tvs. hvat krevst í eyka ella nýggjum rakstrarútreiðslum, tá verkætlanin verður sett í rakstur.

TK arbeiðir ikki í lötuni við langtíðarætlanum fyri rakstur og iløgur – og tí er tað lættari politiskt at yvirbjóða hvønn annan við stórum og kostnaðarmiklum verkætlanum, sum tað i veruleikanum ikki er figging ella rakstrarinntøkur til.

Langtíðarætlan fyri framtíðar menning av TK

Tað, sum vantar hjá TK til at leiða og stýra samlaða búskapinum fyri kommununa eru leiðslu- og stýringararbeiði. Býráðið eigur tí at gera eitt leiðslu- og stýringararbeiði, sum er ein langtíðarætlan fyri rakstur og iløgur fyri komandi 10 árin og yvir meira enn eitt samgongutíðarskeið. Í hesari ætlan eigur kommunan at gera metingar um inntøkur, útreiðslur til rakstur og iløgur, skattaprosent, figging, skuld, gjaldføri – hetta sæð í mun til tørvin hjá borgarunum á tænastrum og trivnaði í kommununi - nú og í framtíðini.

Sostatt snýr tað seg um at skapa nakrar hóskandi búskaparligar javnvágir millum skattaprosent, eginfigging, lántøku og tænastrum til borgaran og menning av høvuðsstaðnum annars.

Avleiðingarnar av hægri rakstrarútreiðslum og hægri lántøku uttan eina langtíðar-ráðlegging hevur við sær, at kommunan noyðast at hækka skattaprosentið ella fremja tilsvandandi sparingar og rationaliseringar. Serliga um hetta verður gjørt yvir styttitíðarskeið. Tí kann

ein langtíðarætlan verða við til at tryggja, at búskaparligu samhangini eru hóskandi og skattaborgaran veit, hvat hesin fær fyri skattapeningin – stórt gjøgnumskygni og málrættað politiskt arbeiði til gagns fyri heildina.

Støðulýsing og langtíðarætlan

Mælt verður til fylgjandi:

1. Fyrst og fremst gera tørvsmetingar um rakstur (evt. nýggjar tænastrum) og iløgur – borgarar og vinna – ein støðulýsing og tørvsmeting fyri komandi árin
2. Gjörd verður eina váðagreining fyri kommununa
3. Gera samlað yvirllit yvir allar størrri og smærri iløgur og verkætlanir komandi 10 árin
4. Kostnaðarmetingar av hvørjari einstakari iløgu ella verkætlan – iroknað figgingarmøguleikar
5. Útrokningar av inntøku-grundarlag, útreiðslum og skattaprosenti – iroknað metingar um skuld, figging og gjaldføri
6. Gera eina samlaða langtíðarætlan og áseta játtanarkarmar fyri rakstur og iløgur fyri tíðarskeiðið 2013-2023, iroknað tíðarsætta raðfestingar og býtt á málsøkini. Talan er um at gera eina búskaparliga heildarætlan fyri menningina av kommununi komandi árin.

Uttan langtíðarætlanir fyri rakstur og iløgur og uttan at vit tora at gera politiskar raðfestingar er vandi fyri, at menningin í kommununi fer at ganga ov seint fyri seg komandi 5-10 árin.

Tórshavn tann 7. mai 2012